

**NORSK ORGANISASJON FOR ASYLSØKERE
(NOAS)**

ÅRSRAPPORT 2000

1. INNLEDNING	3
2. ASYL I NORGE	4
2.1. STATISTIKK	4
2.1.1. ASYLSØKNADER	4
2.1.2. ASYLMOTTAK	4
2.1.3. AVGJØRELSER I FØRSTE INSTANS (UDI)	4
2.1.4. OVERFØRINGSFLYKTNINGER.....	4
2.2. VIKTIGE ASYLPOLITISKE SPØRSMÅL.....	5
2.2.1. ASYLSØKERE FRA KOSOVO.....	5
2.2.2. IRAKISKE ASYLSØKERE	5
2.2.3. LAV INNVILGELSE AV ASYL	6
2.2.4. KRIMINELLE ASYLSØKERE	7
2.3. ENDRINGER I UTLENDINGSFORVALTNINGEN.....	7
2.3.1. ASYLINTERVJUET	7
2.3.2. UTLENDINGSNEMNDA	7
2.3.3. VENTETIDEN	8
2.3.4. ADVOKATORDNINGEN	8
3. NOAS I 2000	9
3.1. ORGANISASJON	9
3.1.1. GENERELT	9
3.1.2. GENERALFORSAMLING	9
3.1.3. MEDLEMSSKAP	9
3.1.4. STYRETS SAMMENSETNING.....	10
3.1.5. LOKALLAG	10
3.1.6. VALGKOMITEEN.....	10
3.2. RESSURSER	10
3.2.1. PERSONALE.....	10
3.2.2. ØKONOMI	11
4. NOAS' VIRKSOMHET I 2000.....	12
4.1. OPPGAVER OG VIRKSOMHETSOMRÅDER	12
4.2. JURIDISK RÅDGIVING/SAKSBEHANDLING	12
4.3. STATISTIKK FOR SEKRETARIATET 2000	13
4.4. SAMARBEIDSPARTNERE.....	14
4.5. MENNESKERETTIGHETER OG ASYLPOLITIKK.....	14
4.6. INFORMASJONSVIRKSOMHET.....	15
4.6.1. BROSJYRER.....	15
4.6.2. TRANSITTMOTTAKET PÅ LYSAKER	15
4.6.3. NOAS' HJEMMESIDER WWW.NOAS-ASYL.NO - WWW.NOAS.ORG	15
4.6.4. HØRINGSUTTALELSER	16
4.6.5. FOREDRAGSVIRKSOMHET/EKSTERNE MØTER	16
4.7. NOAS' PROSJEKTER I 2000.....	16
4.8. NOAS I MEDIA	17

1. INNLEDNING

Det er det direkte arbeidet med de individuelle asylsøkerne som har hatt høyest prioritet for NOAS også i år. NOAS har markert seg i det flyktningpolitiske landskapet i form av initiativ, politiske utspill og som premissleverandør i asyl-, flyktning- og innvandringspolitiske spørsmål både nasjonalt og internasjonalt.

Vårt arbeid påvirkes av den til enhver tid eksisterende internasjonale flyktnings situasjonen. I tillegg får nasjonale omveltninger innenfor feltet store konsekvenser for vårt arbeid. Omleggingene i utlendingsforvaltningen, særlig den nyetablerte Utlendingsnemnda, representerer store utfordringer i tiden som kommer både for myndighetene og NOAS.

NOAS ble opprettet i 1984 som et svar på et udekket behov for individuell bistand og rådgivning ovenfor mennesker som kom til Norge og søkte om beskyttelse ved ankomst, de såkalte spontanflyktingene. Dette er stadig en hovedoppgave for NOAS, og det kommer fortløpende asylsøkere til Norge. Det har i løpet av perioden blitt gjennomført omfattende forvaltningsmessige endringer i norsk utlendingsforvaltning.

Årsrapporten er ment å gi et godt bilde av organisasjonens virksomhet, i tillegg til å belyse våre standpunkter i aktuelle flyktningpolitiske saker. NOAS har utarbeidet et eget Asylpolitisk program, som er retningsgivende for vårt arbeid. Dette kan fås ved henvendelse til sekretariatet.

Norsk Organisasjon for Asylsøkere (NOAS)
Oslo, 15. mars 2001

2. ASYL I NORGE

2.1. Statistikk

2.1.1. Asylsøknader

I løpet av 2000 søkte 10.842 mennesker om asyl i Norge, i henhold til tall fra Utlendingsdirektoratet (UDI). Det representerer en økning på 7% i forhold til året før. Tall fra UNHCR viser at den gjennomsnittlige nedgangen i asylsøknader for europeiske land ligger på 4%. De største gruppene som søkte asyl i Norge var fra Jugoslavia (4.188), Irak (766), Somalia (910), Romania (712) og Russland (471). Dersom man holder søknader fra kosovoalbanere utenfor statistikken, har det vært en nedgang i antallet asylsøkere til Norge i perioden på om lag 30%. Av asylsøkerne i 2000 var 556 personer enslige mindreårige.

2.1.2. Asylmottak

Ved inngangen til år 2001 bodde 11.442 flyktninger og asylsøkere i norske asylmottak. Norske kommuner bosatte i overkant av 4.800 flyktninger i 2000. Dette er bare litt over halvparten av det som var målsettingen for bosetting av flyktninger i perioden. Nesten 2000 personer i mottak har ventet mer enn seks måneder etter innvilget oppholdstillatelse på å bli bosatt i kommune. Antallet kommuner som bosatte flyktninger økte fra 253 i 1999 til 301 i 2000.

2.1.3. Avgjørelser i første instans (UDI)

Flyktningestatus og opphold på humanitært grunnlag sett under ett ble i 2000 innvilget i 30% av søknadene som ble behandlet. Til sammenligning var innvilgelsesprosenten i 1998 på 46%. I tillegg fikk om lag 20% midlertidig oppholdstillatelse uten familiegjenforening (MUF). Dette omfattet asylsøkere fra Nord-Irak. Totalt ble det behandlet asylsøknader for til sammen 9.871 personer. Innvilgelsesprosenten av flyktningestatus (asyl) gikk ned fra 3% i 1999 til 1% i 2000. Dette er bemerkelsesverdig lavt i europeisk målestokk - til sammenligning hadde i 1998 Sverige en innvilgelsesprosent på 7,7%, Danmark 13,8%, Nederland 4,9%, og Tyskland 7,7% (kilde: UNHCR).

2.1.4. Overføringsflyktninger

Av en kvote som Stortinget har vedtatt på 1.500 flyktninger ble 1.481 innvilget innreisestillatelse i 2000. Samtlige av disse ble innvilget flyktningstatus.
(kilde dersom ikke annet er spesifisert: UDI)

2.2. Viktige asylpolitiske spørsmål

2.2.1. Asylsøkere fra Kosovo

I tråd med Regjeringens vedtak om opphevelse av den kollektive beskyttelsen for flyktninger fra Kosovo, ble det besluttet at kosovoalbanerne skulle returnere etter at deres ettårige tillatelse var over. NOAS har vært kritisk til dette av to årsaker. For det første er vi bekymret for at en masseretur til Kosovo – ikke bare fra Norge, men fra alle de land i Europa som mottok flyktninger fra Makedonia, vil kunne bidra til en ytterligere destabilisering av situasjonen i Kosovo. Dernest vet vi at mange har reist allerede, og at en god del av de gjenværende, fortrinnsvis familier med små barn, ønsker å vente til situasjonen og infrastrukturen er mer stabil. I tråd med anbefalinger fra FNs administrasjonen i Kosovo besluttet myndighetene at barnefamilier ikke skal returneres i vintermånedene, og det ble gitt opphold til 1. mars 2001.

Vi har vært opptatt av rettssikkerheten for dem som ønsker å søke om politisk asyl ved den kollektive tillatelsens opphør. Det dreier seg i særlig grad om minoriteter; romani, gorani, serbere, familier med blandingsekteskap, serberkollaboratører og kosovoalbanere som har vært kritiske til, eller desertert fra KLA (Kosova Liberation Army). Som et ledd i tilbakevendingspolitikken har myndighetene bevilget kr. 15.000 i tilbakevendingsstøtte pr. person. NOAS har tatt til orde for at kosovoalbanere som klager bør få tilbakevendingsstøtte også etter at de har ventet på å få avgjort klagebehandling, dette blant annet fordi det til dels er et åpent spørsmål hvordan Utlendingsnemnda vil behandle disse sakene. Vi mener at returstøtten i motsatt fall brukes som et pressmiddel for retur. Mange kosovoalbanske flyktninger håper på muligheten til å få bli i Norge etter en ny behandling i nemnda. Det er imidlertid lite som tyder på at nemnda vil ha behandlet særlig mange saker innen 1. mars. 2001.

2.2.2. Irakiske asylsøkere

Justisdepartementet vedtok 25. februar 2000 at de irakiske asylsøkere som fikk avslag på asyl og opphold på humanitært grunnlag, skulle innvilges ett års oppholdstillatelse med hjemmel i Utlendingsforskriftenes §21, 2. ledd jfr. 5. ledd – såkalt MUF (Midlertidig Uten Familiegjening). Praksisendringen omfattet alle dem som ikke hadde fått svar innen 25. februar – uavhengig av når deres søknad om asyl var fremmet for norske myndigheter. Tillatelsen gir ikke anledning til familiegjening, og danner ikke grunnlag for bosettingstillatelse. Dette førte naturlig nok til at mange i den aktuelle gruppen ble usikre og frustrerte. NOAS fulgte opp så langt overhodet mulig med informasjon til dem det gjaldt gjennom faksutsendelser til mottak, besøk i mottak og ved å legge ut informasjon på vår hjemmeside.

NOAS har vært kritiske til myndighetenes praksis i denne saken, og har anført at slik gjennomføring er i strid med prinsippet om likebehandling i norsk forvaltning. Dette fordi det var så store forskjeller i den tiden forskjellige personer hadde ventet, før endringen ble innført. Vi anførte videre at det hadde vært mer hensiktsmessig at endringen skulle gjelde alle som ankom etter 25. januar, og ikke personer som lenge hadde ventet på vedtak.

Myndighetene definerte oppholdstillatelsen som et positivt vedtak, og det ble derfor ikke gitt fritt rettsråd til å påklage vedtaket. NOAS er imidlertid av den oppfatning at vedtaket er å regne som et avslag med ett års utreisefrist.

I perioden siden vedtaket ble innført, har NOAS opplevd stor pågang fra irakiske asylsøkere som ønsker å påklage vedtaket, og som søker vår bistand til dette.

Vi er bekymret for rettssikkerheten i forbindelse med "dugnaden" som ble gjennomført i forbindelse med asylsøknader fra irakere. Vi mener det er grunn til bekymring for at saksbehandlingen ikke har vært tilfredsstillende grundig i alle disse sakene. Dette blant annet fordi ingen av de ca. 3.000 asylsøknadene som har blitt vurdert etter praksisendringen har blitt innvilget beskyttelse. Vi har tatt dette opp med Utlendingsdirektoratet, som på sin side mener at de har vurdert sakene på en forsvarlig måte. Det gjenstår å se hva som blir resultatet av klagebehandlingen.

2.2.3. Lav innvilgelse av asyl

Norge ligger på Europabunnen når det gjelder innvilgelse av asyl eller såkalt konvensjonsstatus. Av de som søker asyl i Norge er det rundt 35-40% som gis opphold på humanitært grunnlag, men kun 1-3% som gis asyl. Vi mener at Norge fører en for streng praksis når det gjelder asylvurderingen, og at flere burde hatt asyl. UNHCR (FNs høykommissær for flyktninger) forespurte norske myndigheter om innsyn i asylvurderingene, på bakgrunn av de relativt lave tallene på innvilgelse av asyl. Dette ble ikke imøtekommet, men norske myndigheter svarte at de selv ville foreta en undersøkelse. Så vidt vi er kjent med er dette så langt ikke blitt gjort.

NOAS har i 2000 arbeidet for å sette dette problemet på dagsorden i den flyktningpolitiske debatten. NOAS har i forbindelse med "Stortingsmelding nr. 17 (2000-2001) *"Om asyl- og flyktningpolitikken i Norge"* samt kommunaldepartementets bebudede gjennomgang av Utlendingsloven, fremlagt forslag (blant annet overfor Stortingets kommunalkomite) om at lovverket bør endres for å bli tydeligere når det gjelder hvilke personer og grupper som har krav på asyl. Videre tar vi til orde for at også de som i dag ikke gis asyl men som innvilges beskyttelse enten inkorporeres i asylbestemmelsen eller gis en egen status som viser at det dreier seg om personer med et beskyttelsesbehov. I dag gis de som ikke innvilges asyl men som likevel innrømmes opphold tillatelsen "opphold på humanitært grunnlag". Dette gjelder uansett om de har et beskyttelsesbehov eller om det dreier seg om rene humanitære hensyn, f. eks. medisinske forhold eller tilknytning til riket. Vi mener at mangelen på synliggjøring av det faktum at de langt fleste som gis opphold faktisk innrømmes et beskyttelsesbehov, og dermed er flyktninger i den forstand folk flest oppfatter betydningen av dette begrepet, kan undergrave asylinstituttet. I dag benyttes dette forhold av enkelte til urettmessig å fremstille norsk asylopolitikk som naiv og svært liberal.

2.2.4. Kriminelle asylsøkere

I løpet av 2000 så vi et økende fokus i media på såkalte kriminelle asylsøkere. Det dreier seg alltid om et lite mindretall på en eller noen få personer som gjennom slik aktivitet skaper negative holdninger fra lokalsamfunnet.

Vi ser at dette kan medføre svekket tillit til asylinstituttet i opinionen og har derfor vært så tydelige vi kan på at myndighetene må finne måter å forebygge fenomenet. Vi mener dette først og fremst er en organisatorisk utfordring. For en stor grad dreier dette seg om personer som utnytter den lange saksbehandlingstiden i asylsaker til å drive kriminell virksomhet. NOAS har foreslått at man bør ta slike personer ut av asylkøen og behandle sakene så fort som mulig. Ifølge UDI er problemet blitt noe redusert da man har mottatt færre meldinger fra mottak om slike problemer. UDI har prioritert asylsøknader fra enkelte grupper av asylsøkere, blant annet fra Baltikum.

2.3. Endringer i utlendingsforvaltningen

2.3.1. Asylintervjuet

Spesielt med tanke på overføringen av asylintervjuet fra politiet til UDI har NOAS i løpet av året ferdigstilt et omfattende dokument, "*Anbefalinger for asylprosessen*", som er utarbeidet som rettleidende og konsultativt hjelpemiddel for alle som arbeider i utlendingsforvaltningen; Utlendingsdirektoratet, departementet, utlendingsnemndas medlemmer, advokater og andre interesserte. NOAS har vært høringsinstans i forbindelse med endringene i forvaltningen.

I forbindelse med overføringen av asylintervjuet ble det også innført en egenerklæring for asylsøkere, og som ligger til grunn for saksbehandlerens intervju. NOAS foretok en observasjon som strakk seg over to uker i forbindelse med oppstarten av dette på asylmottaket på Tanum. Vi oversendte UDI en rapport om våre inntrykk.

2.3.2. Utlendingsnemnda

NOAS har støttet ideen bak opprettelsen av Utlendingsnemnda siden forberedelsene startet i 1994. Arbeidet med forberedelsene til nemnda har foregått fra Justisdepartementet og Kommunaldepartementet. NOAS har gitt flere høringsuttalelser vedrørende organiseringen av nemnda, og har etter oppfordring foreslått 20 legmedlemmer for nemnda.

NOAS har sammen med de andre organisasjonene som har blitt bedt om å foreslå legmedlemmer arbeidet for at Regjeringen skulle beholde ordningen med personlig fremmøte som hovedregel i asylsaker. Dette lyktes vi med da Regjeringen valgte ikke å foreslå endring av dette overfor Stortinget. NOAS har videre hatt en dialog med nemnda i forbindelse med forberedelsene av nemndas utforming av vedtak, og har etter anmodning levert inn et skriftlig forslag med kommentarer.

2.3.3. Ventetiden

I 1999 var saksbehandlingstiden i gjennomsnitt på ca. 12 måneder, og for mange var den betydelig lengre. I 2000 forble dette et av de største problemene. Ett av få lyspunkt var en nedgang i saksbehandlingstiden for asylsaker det andre halvåret, etter at UDI tok over asylintervjuene. Samtidig har prioriteringen av asylsaker medført en alminnelig saksbehandlingstid eksempelvis for familiegjenforeningssaker på opp til 15 måneder. For personer som har vært på flukt, og for andre som venter på gjenforening med nær familie, blir den lange saksbehandlingstiden en alvorlig påkjenning. Det er NOAS' erfaring at ventetiden er den viktigste årsaken til frustrasjon og psykisk slitasje både for asylsøkere og for mottaksansatte.

Saksbehandlingstiden har vakt stor oppmerksomhet også i media, og Kommunaldepartementet har nå fremmet flere forslag til endringer for å oppnå en raskere og smidigere saksbehandling. NOAS har lenge uttrykt behovet for slike endringer, og har understreket at saksbehandlingstiden bør stå i et direkte forhold til den tid det faktisk tar å behandle den enkelte sak. NOAS har også tatt til orde for en slik gjennomgang av Utlendingsloven og forskriften som er varslet, med sikte på en forenkling og en tilpasning til dagens situasjon.

2.3.4. Advokatordningen

Det har pågått en diskusjon rundt advokatenes rolle i 1. instans. NOAS har påpekt at advokatordningen i en del tilfeller ikke fungerer tilfredsstillende. NOAS har i 2000, i likhet med 1999 hatt ukentlig tilstedeværelse ved Dikemark transitt og senere ved Lysaker transitt for å gi informasjon til asylsøkere. Vi har også forsøkt å støtte Norsk Folkehjelp i deres arbeid for å fjerne problemet med klientverving som har vært et økende problem i 1999, ved å tilby en mer jevn fordeling blant flere advokater. Det viser seg at klientverving fortsatt finner sted. Problemet med dette slik vi ser det er først og fremst at de advokatene som er mest effektive i forhold til å skaffe seg klienter, er de som yter minst bistand til dem. Asylsøkerne blir som et resultat langt mindre informert om rettigheter og plikter enn de bør være. Dette er et rettssikkerhetsproblem også fordi asylsøkerne ikke får den bistand forvaltningen forutsetter at de får.

3. NOAS I 2000

3.1. Organisasjon

3.1.1. Generelt

I løpet av året har NOAS hatt betydelige utskiftninger i staben. Den nye ledelsen har brukt tid på å konsolidere seg, samt finne egnede former for organisatorisk struktur. Oppdatert organisasjonsmodell og stillingsinstruksjoner er ett resultat av dette arbeidet.

De første måneder av året gikk mye tid med til å planlegge, koordinere og gjennomføre flytting til nye lokaler. Medio mars flyttet vi inn i nyoppussede, lyse og bruksvennlige lokaler i Torggt. 22. Vi er glade for endelig å kunne tilby våre brukere egnede lokaler for den virksomhet vi driver.

Første halvår var preget av at organisasjonen avviklet to prosjekter; Besøk i mottak og Mestring i mottak. I tillegg til den ordinære virksomheten som daglig drives ved vårt kontor, har en stor del av NOAS' stab i løpet av første halvår gjennomført reiser til mottak, særlig med vekt på de mottak der det bor kosovoalbanere.

Utlendingsforvaltningen har i løpet av året gjennomgått betydelige endringer. Utlendingsdirektoratet overtok 1. juli ansvaret for intervju av asylsøkere, og hele utlendingsfeltet, inkludert 2. instans ble overført til Kommunal- og regionaldepartementet. NOAS har vært særlig opptatt av arbeidet med å utnevne legmedlemmer til Utlendingsnemnda, som er virksom fra 1. januar 2001.

3.1.2. Generalforsamling

NOAS' 16. ordinære generalforsamling ble avholdt 27. april 2000. Generalforsamlingen valgte revisjonsfirmaet Ernst & Young til revisjon av regnskapet for neste periode.

3.1.3. Medlemsskap

NOAS hadde 579 betalende medlemmer ved inngangen av året. Ved utgangen av perioden var det 545 fullt betalende medlemmer. NOAS planlegger en omfattende kampanje for å verve flere medlemmer til organisasjonen, med særlig vekt på medlemmer blant asylsøkerne.

3.1.4. Styrets sammensetning

Følgende har utgjort NOAS' styre siden generalforsamlingen i 2000:

Ole Jacob Frich	Styreleder
Nora Sveaass	Nestleder
Fredrick Andersen	Styremedlem
Anse Kjersem	Styremedlem
Janne Raanes	Styremedlem
Sverre Ulstrup	Styremedlem
Hilde Frafjord Johnson	Styremedlem
Randi S. Øgrey	Styremedlem
Margaret Sanner	Styremedlem (repr. NOAS Rogaland)
Hildegunn Hermansen	1. varamedlem
Shahbaz Tariq	2. varamedlem

Styret har avholdt 12 ordinære styremøter i 2000.

3.1.5. Lokallag

NOAS' lokallag i Rogaland er selvstendig organisasjon med egen generalforsamling og styre. Lokallaget legger frem egen årsmelding, følgelig er lokallagets aktiviteter ikke berørt i denne rapporten. Alt arbeid i lokallaget utføres på frivillige basis. NOAS hadde også lokallag i Hordaland, men dette ble avviklet i løpet av våren 2000.

3.1.6. Valgkomiteen

Valgkomiteen har siden generalforsamlingen i 2000 bestått av:
Kristin Aase (leder), Guro Fjellanger, Ann-Marit Sæbønes, Mona Bergstøl

3.2. Ressurser

3.2.1. Personale

Følgende personer har vært ansatt i sekretariatet i 2000:

Bjarte Vandvik	Generalsekretær tom. 31.10.2000
Frode Kristoffersen	Kontorsjef
Morten Tjessem	Fagpolitisk rådgiver, fung. generalsekretær fom 01.11.2000
Cathrine Andersen	Fagpolitisk rådgiver fom. 25.09.2000
Fredrik Myrvold Svendsen	Saksbehandler tom. 31.03.2000
Rune Berglund Steen	Flyktningsjuridisk rådgiver fom. 20.11.2000

Prosjektmedarbeidere

Morten Tjessem, Janne Askholt, Knut Holm, Rasmus Gedde Dahl og Knut Eggen.

Sivilarbeidere

Rune Berglund Steen, Eirik Fatland, Tor G. Stavenes, Øyvind Færevik, Baard Krag, Pål Hagenæs, Ali Hagi og Thorbjørn Nilsen.

Frivillige

I tillegg til ansatte i sekretariatet og prosjektene, har NOAS enkelte personer som nedlegger et stort arbeid på frivillig basis. I hovedsak dreier dette seg om resepsjonstjeneste/sentralbord, en funksjon hvor NOAS ikke har økonomiske midler for en stilling, men også større oppgaver er utført av frivillige.

Følgende personer har arbeidet som frivillige i NOAS i 2000:

Aud Digernes, Eitya Rehman, Vikram O. Kollmanskog, Alex Jafroudi, Kjersti Jensen.

3.2.2. Økonomi

Stortinget bevilget kr. 1.650.000 over Statsbudsjettet Kap 521, post 73 – *Tilskudd til landsdekkende organisasjoner*. I tillegg har vi mottatt kr. 150.000 fra Statsbudsjettet Kap 470, post 72, underpost 15 – *Etableringsstøtte til advokater og særskilte rettshjelpstiltak*.

Vi har hatt ekstraordinære kostnader i forbindelse med flytting og istandsetting av nye kontorlokaler i Torggt. 22. Organisasjonens styre har vedtatt at disse kostnader skal dekkes av NOAS' fond som et langsiktig lån til organisasjonen. Husleien i de nye lokalene er lavere enn de ville vært dersom leieforholdet i Torggt. 26 hadde blitt fornyet. Det er i tillegg et ikke ubetydelig inntektsgrunnlag ved utleie av hybel og kontorlokaler i nye lokaler.

4. NOAS' VIRKSOMHET I 2000

4.1. Oppgaver og virksomhetsområder

NOAS arbeider med å fremme menneskerettigheter og forbedre rettssikkerheten for asylsøkere og flyktninger i Norge. Det daglige arbeidet i NOAS består i å gi generell informasjon samt råd og veiledning til enkeltpersoner, bistå asylsøkere ved å skaffe til veie dokumentasjon, sørge for kvalifisert advokathjelp, være vaktbikkje overfor myndighetene og generelt ivareta asylsøkernes interesser inntil endelig vedtak foreligger.

Dette innebærer kontakt med myndigheter, politikere, advokater, media og asylsøkere selv. Bekjempelse av rasisme og fremmedfrykt er også en del av NOAS' mandat.

NOAS skal ved sin virksomhet bidra til at:

- Mennesker som er på flukt skal ha en reell anledning til å *søke asyl i Norge*.
- Asylsøkere får nødvendig *informasjon* om og *kjennskap* til asylprosedyren i Norge
- Hver enkelt asylsøker får en *grundig behandling av sin søknad* om beskyttelse.
- Asylsøkerne får *oppfølging* gjennom oppholdsfasen i asylmottakene.

4.2. Juridisk rådgiving/saksbehandling

Som fremhevet ved vår rapportering for 1999, har vi også i 2000 merket en betydelig pågang av henvendelser. Dette skyldes ikke minst vår tilstedeværelse gjennom våre prosjekter i mottak i siste halvdel av 1999 og i første kvartal av 2000. Økningen har vært tydelig for sekretariatet og i særdeleshet for saksbehandlerne. Også kvaliteten på henvendelsene ser ut til i noen grad å ha økt ettersom søkerne blir mer bevisst på de enkelte aktørenes ulike roller og sine individuelle rettigheter som asylsøkere. Dette bør igjen sees i sammenheng med økt informasjon fra NOAS i transittfasen og i mottak.

Saksbehandlingen i NOAS innebærer å forberede søkeren på intervjuet og saksgangen generelt, klargjøre aktørenes roller, hjelpe til med å opplyse saken, innhente informasjon, samt påpeke feil og mangler både i intervju, vedtak og klage. I tillegg informerer vi om reglene for familiegjenforening og beslektede saker.

Det er gledelig å konstatere at myndighetene anerkjenner NOAS som juridisk rådgivningsinstans og at vi i mai ble bevilget midler over Statsbudsjettet kap 420, post 72, underpost 15 – *Etableringsstøtte til advokater og særskilte rettshjelpstiltak*.

4.3. Statistikk for sekretariatet 2000

	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal	Sum
Konsultasjoner:					
Per telefon	1039	978	754	885	3 656
Ved avtale	161	150	151	159	621
Ved oppmøte	426	258	203	262	988
Ved mottaksbesøk	116	77	55	53	301
Saksforberedende arbeid:					
Samtale UDI/Justis	300	283	219	266	1 068
Samtale advokat	197	196	195	207	795
Samtale andre	624	599	535	625	2 383
Skriftlig arbeid:					
UDI/Justis	59	60	84	77	280
Andre	208	237	206	192	843
Annet:					
Finne advokat	122	82	59	67	330
Bytte advokat	10	17	21	14	62
Mottaksbesøk	44	19	14	14	91

4.4. Samarbeidspartnere

I sitt arbeid med å påse at Norge følger opp sine forpliktelser overfor flyktninger og asylsøkere, samarbeider NOAS med ulike nasjonale og internasjonale organisasjoner - bl.a. Amnesty International, Flyktningerådet, Antirasistisk senter, Norsk Folkehjelp, Redd Barna og FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR). NOAS deltar også aktivt i NOCRE og ECRE, som er hhv. den nordiske og den europeiske paraplyorganisasjonen for NGOer som arbeider innenfor asyl- og flyktningfeltet. I ECRE var vi i 2000 representant for de nordiske land i styret. NOAS deltar i arbeidsgruppen som forbereder FNs konferanse om rasisme. Videre er vi representert i styret for Pluss/LMA. I 2000 deltok vi også i Den norske kirkes menneskerettighetsutvalg.

I anledning UNHCRs 50-års jubileum har NOAS deltatt i en styringsgruppe som skal koordinere feiringen i Norge, i samarbeid med Flyktningerådet, Utenriksdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, FN-sambandet og Kommunenes Sentralforbund. Alt arbeidet samordnes med FNs Høykommissær for flyktninger, ved regionkontoret i Stockholm. NOAS har konkret utarbeidet en norsk oversettelse av UNHCRs *Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status - Håndbok om prosedyrer og kriterier for å avgjøre flyktningers rettsstilling*, og en publikasjon med tittelen *Forfattere på flukt* som inneholder biografier og bokutdrag, og som skal distribueres på landets bibliotek. Vi har arbeidet for å arrangere utstilling og salg av kunstverk, som etter planen vil finne sted på Deichmanske biblioteks filialer kommende vår. Inntektene skal gå til UNHCRs utdanningsfond for flyktninger, som har blitt opprettet i tilknytning til jubileet. Vi tar dessuten sikte på å bringe Sebastião Salgados utstilling *Migration* til Norge sommeren 2002.

4.5. Menneskerettigheter og asylpolitikk

Arbeidet med menneskerettighetsspørsmål og asylpolitikk hører med til NOAS' tradisjonelle ansvarsområder. Oppgavene omfatter:

- Politisk lobbyarbeid med norske parlamentarikere og politikere vedrørende asylpolitiske spørsmål og praktiseringen av norsk asylpolitikk.
- Samarbeid med norske myndigheter som UDI og Justisdepartementet angående enkeltsaker, grupper av asylsøkere og diverse prosjekter.
- Aktiv deltagelse i debatter, seminarer og fora der menneskerettighetsspørsmål står på dagsorden, både nasjonalt og internasjonalt.

Dette arbeidet har båret preg av bemanningssituasjonen ved sekretariatet. Generalsekretær og fagpolitisk rådgiver har delt oppgavene mellom seg. Vi har stort sett klart å opprettholde aktivitetene på Stortinget slik vi hadde satt oss som mål. Vi har hatt god kontakt med Regjeringen og de aktuelle fagstatsråder dette året. Kontakten med Utlendingsdirektoratet og departementene har vært god og dialogen har vært både åpen og konstruktiv. Dette er en utvikling som vi setter stor pris på og vil forsøke å opprettholde. Det er åpenbart at dette er et viktig arbeid også for asylsøkerne ved at vi står såpass nær utøvende myndigheter og ved dette kan påvirke og legge frem asylsøkernes anliggender på en god måte. Vi har sett flere

eksempler på at myndighetene har lyttet til våre standpunkter. Det er grunn til å tro at NOAS' synspunkter i en del tilfeller har blitt tatt hensyn til i utformingen av politiske utspill og i endringsarbeid i lovverket. Det er vi selvsagt godt fornøyd med.

Arbeidet med menneskerettsspørsmål nasjonalt og internasjonalt har stått sentralt i vårt arbeid også i 2000. Vi har deltatt aktivt i debatten både i Norge, men også internasjonalt, først og fremst gjennom vår europeiske paraplyorganisasjon European Council on Refugees and Exiles (ECRE).

Spørsmål knyttet til menneskerettigheter har en sentral plass i alt NOAS' arbeid, fordi det danner selve grunnlaget for retten til å søke asyl og fordi menneskerettsspørsmål så å si alltid er en del av enkeltsakene vi behandler. Gjennom vår deltagelse i NGO-forum – en sammenslutning av alle organisasjoner i Norge som arbeider med menneskerettigheter – har vi hatt en anledning til å benytte vårt spesifikke engasjement for asylsøkere og flyktninger også videre, blant annet ved generalsekretærens deltagelse som NGO-representant under norske myndigheters møte med kinesiske og andre asiatiske lands myndigheter i Thailand.

4.6. Informasjonsvirksomhet

NOAS har opplevd en økning i den direkte kontakten med asylsøkere, særlig i forbindelse med prosjektene. Oppsøkende virksomhet på mottakene er blitt mer nødvendig, da færre asylsøkere har tilgang til vårt kontor i Oslo. Dette henger sammen med kortere tid på transittmottakene i Oslo-området, og at de fleste mottak ligger langt fra Oslo. Fremdeles oppsøker likevel mange oss, både ved oppmøte på kontoret og ved henvendelser pr. telefon, brev eller fax.

4.6.1. Brosjyrer

Vår informasjonsbrosjyre *Asyl i Norge - Til deg som søker asyl i Norge*, gir grunnleggende informasjon om hele asylsøkerprosessen, fra ankomst til endelig vedtak. I forbindelse med omleggingene i utlendingsforvaltningen har vi utarbeidet en revidert utgave, *Informasjon for asylsøkere i Norge*, som ble utarbeidet mot slutten av 2000 og som vil bli distribuert til alle landets mottak februar 2001, i første omgang på norsk, engelsk, fransk og somali og serbokroatisk, dernest på iransk, arabisk, tamil, m.fl. Vi har også utarbeidet veggaviser av brosjyrene, som likeledes vil bli distribuert.

4.6.2. Transittmottaket på Lysaker

NOAS er tilstede ved transittmottaket på Lysaker hver torsdag. Det avholdes landvise informasjonsmøter og individuelle konsultasjoner. Det foretas også tildelinger av advokat. Mottaket står for tolker på arabisk, somali og russisk.

4.6.3. NOAS' hjemmesider www.noas-asyl.no - www.noas.org

NOAS' websatsing har fortsatt i år 2000, med nye tjenester og utvidelse av de som allerede er på web. Nettstedet er per i dag NOAS' viktigste kanal for publisering av skriftlig informasjon. Våre hjemmesider har ikke minst vært et godt

informasjonsinstrument i forbindelse med myndighetenes vedtak vedr. asylsøkere fra Irak.

De siste månedene av 2000 arbeidet NOAS med en oppgradering av organisasjonens tilbud på Internett, og lanserer i løpet av mars 2001 nye sider med den nye adressen www.noas.org. Disse nye sidene vil blant annet inneholde en infobase på norsk og engelsk, rettet spesielt mot asylsøkere og mot mottaksansatte.

4.6.4. Høringsuttalelser

NOAS har levert høringsuttalelser i følgende saker:

- Forslag til endringer i utlendingsloven og forskriften; utlendingsnemnd, tvangsekteskap m.m.
- Rapport fra Statskonsult – evaluering av tilskudd til landsdekkende organisasjoner over Statsbudsjettet kap 521, post 73.
- Forslag til endringer i utlendingsforskriften som følge av norsk Schengen-tilknytning.
- Forslag til ytterligere endring i utlendingsloven som følge av norsk Schengen-tilknytning.
- Forslag til retningslinjer for asylintervju, egenerklæring, m.m.
- Høringsuttalelse vedr. utkast til forskriftene om Schengen Information System (SIS).

4.6.5. Foredragsvirksomhet/eksterne møter

NOAS har deltatt ved en rekke seminarer og konferanser. Dette har vært arrangementer som omhandler alle sentrale felt innenfor vår virksomhet, herunder bosetting av flykninger, norsk og internasjonal rett, menneskerettigheter, flerkulturell forståelse, konflikthåndtering, integrering i lokalmiljøet, diskriminering av minoriteter osv. I tillegg er det jevnlig og god kontakt med samarbeidspartnere og myndigheter, nasjonalt så vel som internasjonalt.

4.7. NOAS' prosjekter i 2000

NOAS har i år drevet tre prosjekter – alle videreføringene fra foregående år. Disse er *Opplærings- og utviklingsprogram for ansatte i asylmottak og deres samarbeidspartnere* (tilsagn nr. 1/99/21), *Tiltak for flykninger fra Kosovo – tiltak rettet mot mottak* (tilsagn nr. 5/99/21 – avsluttet 31. mars) og *Mestring i mottak* – i samarbeid med Norsk Folkehjelp og Redd Barna – avsluttet 31. mai. Sistnevnte er finansiert av Stiftelsen Helse og Rehabilitering. Det vises til prosjektenes respektive sluttrapporter som er gjort tilgjengelige for myndighetene.

Det ble søkt norske myndigheter om midler til følgende prosjekter: *Rettighetsbasert informasjon til kosovoalbanere med kollektiv oppholdstillatelse* og *Informasjon og veiledning til asylsøkere i mottak*. Ingen av disse søknadene ble innvilget.

4.8. NOAS i media

NOAS har stadig en markant profil i presse og media. Vi har hatt oppmerksomhet rundt skiftet av generalsekretær, regjeringsskiftet, de nye reglene for irakiske asylsøkere, praksis overfor colombianske asylsøkere, norsk og europeisk visumpolitikk, herunder behovet for nødvisum og anmodning om avskaffelse av visumplikten for colombianere, forholdene i norske asylmottak, enkeltstående konflikter mellom beboere i mottak/mellom beboere og ansatte i mottak, den lange saksbehandlingstiden i forvaltningen, overføringen av asylintervjuet til Utlendingsdirektoratet og opprettelsen av Utlendingsnemnda. I tillegg har det vært betydelig oppmerksomhet rundt situasjonen for flyktninger fra Kosovo og Nord-Irak, og endringene i norsk utlendingsforvaltning.

Våre hjemmesider fungerte fra november 1999 som kanal for pressemeldinger og bakgrunnsinformasjon. NOAS har tradisjonelt hatt en høy medieprofil, noe som gjør det mulig for oss å nå ut i media med våre saker, og vi blir daglig kontaktet av journalister som har spørsmål om asylpolitikk.